

## عنوان مقاله:

برنامه ریزی ساختاری شبکه های بوم شناختی سامانه کالبدی (مورد مطالعاتی: سیمای سرزمین تهران)

## محل انتشار:

فصلنامه علوم محیطی، دوره 16، شماره 3 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

## نویسندگان:

سارا عباس زاده - گروه برنامه ریزی و طراحی محیط، پژوهشکده علوم محیطی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

شهیندخت برق جلوه - گروه برنامه ریزی و طراحی محیط، پژوهشکده علوم محیطی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

## خلاصه مقاله:

سابقه و هدف: سیمای سرزمین شهری دارای پیچیدگی های فراوانی است که برنامه ریزی در روند حل مشکلات آن ها نیاز به دانشی جامع دارد. در این راستا، بوم شناسی سیمای سرزمین به دلیل تعامل با دیگر علم ها، در برنامه ریزی کاربردی سیمای سرزمین شهری مورد استفاده قرار می گیرد و به برنامه ریزان شهری و منطقه ای کمک می کند که نه تنها در حل مشکل های شهری گام بردارند، بلکه روش های مناسبی در راستای اعتلای سیمای سرزمین شهرها تبیین کنند. ساخت سیمای سرزمین شهرها دارای ویژگی های چهارگانه ناهمگنی، شامل: "ساختاری"، "فرآیندی"، "زمانی" و "فضایی"، می باشد که همین امر تحقیق در زمینه برنامه ریزی سیمای سرزمین شهری را نیازمند بررسی های عمیق تر می نماید. شبکه های بوم شناختی سیمای سرزمین شهری، گذرگاه های ماده و انرژی هستند که به شکلی پویا در شار(جریان) مواد، انرژی و اطلاعات دخالت دارند. هدف اصلی این پژوهش، کاربرد مبانی بوم شناسی سیمای سرزمین در روند برنامه ریزی ساختاری شبکه های بوم شناختی سامانه کالبدی شهرها است. همچنین در این بررسی، استفاده از چارچوب مفهومی-تحلیلی در برنامه ریزی ساختاری شبکه های بوم شناختی سامانه کالبدی تهران مد نظر بوده است. مواد و روش ها: در این مورد، روش پژوهش به دو بخش عمده تقسیم بندی می شود: ۱) تدقیق چارچوب مفهومی-تحلیلی پژوهش در تبیین برنامه ریزی ساختاری شبکه های بوم شناختی سامانه کالبدی شهرها؛ ۲) برنامه ریزی توسعه سامانه کالبدی سیمای سرزمین شهر تهران در هماهنگی با روندهای بوم شناختی سرزمین، و مدیریت تغییر مطلوب در الگوی ساختاری شبکه های بوم شناختی سیستم های طبیعی و انسان ساخت سرزمین. در این پژوهش، با استفاده از مدل LCM1 که مدل سازی تغییر کاربری زمین های شهری در زمان های متوالی، از گذشته به حال و آینده را به تصویر می کشد، نقشه های ساخت سامانه ی کالبدی تهران در سه دوره زمانی مختلف با هم مقایسه می شود. در این مدل، با کمک سامانه نرم افزاری GIS، پیش بینی نقطه های حساس ساخت سامانه کالبدی سیمای سرزمین تهران در ده سال آینده، با توجه به میزان تغییر کاربری زمین ها در سامانه ی کالبدی شهر در یک ده ی گذشته، صورت می گیرد. نتایج و بحث: به دنبال توسعه غیرزیستی سامانه کالبدی تهران، مراتب نزولی در ساخت ارتباطی-انزوایی شبکه های بوم شناختی سیمای سرزمین شهری به دست آمده است و آسیب رسانی به این شبکه ها سبب ایجاد خوره در شبکه زیستی و هدررفت ماده و انرژی در ساخت بوم شناختی-جامعه شناختی سیمای سرزمین آن ها شده است. این امر، در نهایت، سبب ساده شدگی، تکه-تکه شدگی و فقر سامانه سیمای سرزمین شهری گردیده است. نتایج بررسی نقشه ها در سه زمان متوالی نشان دهنده ی کاهش سطح پوشش گیاهی و تکه-تکه شدگی لکه های سبز سامانه ی کالبدی تهران در شمال شرق، شمال، شمال غرب و نیز قسمت هایی از جنوب شرقی بوده است. در این راستا، میزان پوشش گیاهی از ۱۷ درصد کنونی به ۱۵ درصد در سال ۱۴۰۶ خواهد رسید و نیز بخش های انسان ساخت از ۶۷ درصد کنونی ...

## کلمات کلیدی:

بوم شناسی سیمای سرزمین، چرخه ماده و انرژی، ناهمگنی بوم شناختی، تکه تکه شدگی سیمای سرزمین، مدل LCM، چارچوب مفهومی

## لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1300436>



